

eman ta zabal zazu

Universidad
del País Vasco

Euskal Herriko
Unibertsitatea

Fisika

USE 2019

www.ehu.es

«La historia es el verdadero poder que nadie
puede quitarle a nadie. Saber usar y aprender a conocer
la historia es, en este sentido, un poder
situacional, individual y colectivo. Es
una vida cotidiana. No hay libertad, ni
independencia sin conocimiento.»
— María Zambrano

Lehen Hezkuntza

Didaktika II

Azterketa honek bi aukera ditu. Haietako bati erantzun behar diozu.

Ez ahaztu azterketako orrialde bakoitzean kodea jartzea.

- Aukera bakoitzak 2 ariketa eta 2 galdera ditu.
- Ariketa bakoitzak 3 puntu balio du. Atal guztiek balio berdina dute. Atal bakoitzaren emaitzak, zuzena zein okerra izan, ez du izango inolako eraginik beste ataletako emaitzen balioespenean.
- Galdera bakoitzak, gehienez, 2 puntu balio du.
- Kalkulagailu zientifikoa erabil daiteke.

Este examen tiene dos opciones. Debes contestar a una de ellas.

No olvides incluir el código en cada una de las hojas de examen.

- Cada opción consta de 2 problemas y 2 cuestiones.
- Cada problema tiene un valor de 3 puntos. Todos los apartados tienen igual valor. El resultado, correcto o incorrecto, de cada apartado no influirá en la valoración de los restantes.
- Cada cuestión se valora en un máximo de 2 puntos.
- Puede utilizarse una calculadora científica.

A AUKERA

P1.- Uhin baten ekuazioa honako hau da, SIko unitatetan

$$y = 2\sin\left(\frac{2\pi}{5}t - \frac{\pi}{4}x\right)$$

Kalkula itzazu hauek:

- Uhin-zenbakia eta uhin-luzera.
- Bibrazio-higiduraren abiadura $x = 4$ m puntuan eta $t = 8$ s aldiunean.
- Puntu horren azelerazioa leku eta aldiune horretan ($x = 4$ puntuan eta $t = 8$ s aldiunean).

P2.- $2 \cdot 10^6$ m·s⁻¹-ko abiadurarekin higitzen ari den elektroi bat 400 N·C⁻¹-ko eremu elektriko uniforme batean sartu da. Elektroiaren abiadura eta eremu elektrikoaren intentsitatea norabide eta noranzko berekoak direla jakinik:

- Zer distantzia egingo du elektroiak eremu elektrikoan harik eta gelditu arte?
- Zer balio izango du elektroiaren energiak geldirik dagoen aldiunean?
- Elektroi bat izan beharrean positroi bat izango balitz partikula, zer abiadura izango luke eremuan sartu eta $3 \cdot 10^{-8}$ s geroago?

Datuak:

$$e = 1,6 \cdot 10^{-19} \text{ C}; \quad m = 9,1 \cdot 10^{-31} \text{ kg}$$

C1.- Ikusmenaren akatsak. Hipermetropia eta miopia.

C2.- Efektu fotoelektrikoa. Deskribapena. Azalpen kuantikoa. Einsteinen teoria. Atari-maiztasuna. Erauzte-lana.

B AUKERA

P1.- Artizar planetak $4,87 \cdot 10^{24}$ kg-ko masa du, eta Eguzkiaren inguruan biraka ari da 108 milioi kilometroko erradioko orbita zirkular batean.

- Artizarreko gainazalean grabitatearen azelerazioak $8,87 \text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$ balio duela jakinik, kalkula ezazu planetaren diametroa (km-tan adierazi behar duzu).
- Zer balio du Artizarraren orbita-abiadurak?
- Zenbat denbora behar du Artizarrak bira oso bat egiteko Eguzkiaren inguruan?

Datuak:

Eguzkiaren masa: $M = 2 \cdot 10^{30}$ kg;

Grabitazio Unibertsalaren konstantea: $G = 6,67 \cdot 10^{-11} \text{ N}\cdot\text{m}^2\cdot\text{kg}^{-2}$

P2.- $\lambda = 2 \cdot 10^{-7}$ m-ko uhin-luzerako erradiazio elektromagnetiko baten izpi batek aluminiozko gainazal baten gainean jo du.

- Kalkulatu igorritako fotoelektroiaren energia zinetikoa.
- Kalkulatu aluminioaren uhin-luzeraren atalase-balioa (atari-balioa).
- Zenbat aldiz txikiago izan beharko luke erradiazio elektromagnetiko erasotzailearen uhin-luzerak igorritako fotoelektroiaren energia zinetikoa bikoizteko?

Datuak:

Aluminioaren erauzte-lana, $4,2 \text{ eV}$; $1 \text{ eV} = 1,6 \cdot 10^{-19} \text{ J}$;

Plancken konstantea, $h = 6,6 \cdot 10^{-34} \text{ J}\cdot\text{s}$;

elektroiaren karga, $e = 1,6 \cdot 10^{-19} \text{ C}$;

argiaren abiadura hutsean, $c = 3 \cdot 10^8 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$

C1.- Coulomb-en legea. Eremu elektrikoaren intentsitatea. Definizioa. Adibideak. Karga puntual (edo esferiko) positibo batek eratutako eremu elektrostatikoa, eta karga puntual (edo esferiko) negatibo batek eratutakoa. Deskribatu nolakoak diren indar-lerroak bi kasuetan.

C2.- Korrante alferno sinusoidalaren sorgailua (alternadorea).

**ZUZENTZEKO ETA KALIFIKATZEKO IRIZPIDEAK
CRITERIOS DE CORRECCIÓN Y CALIFICACIÓN**

A AUKERA

P1.-

Datuak:

$$A = 2\text{ m} \quad x = 4\text{ m} \quad t = 8\text{ s}$$
$$k = \frac{\pi}{4}\text{ m}^{-1} \quad \omega = \frac{2\pi}{5}\text{ rad} \cdot \text{s}^{-1}$$

a) Uhin-zenbakia $k = \frac{\pi}{4}\text{ m}^{-1}$
Uhin-luzera: $k = \frac{2\pi}{\lambda} \Rightarrow \lambda = 8\text{ m}$

b) Bibrazio-abiadura kalkulatzeko, elongazioa denborarekiko deribatuko dugu

$$v(x, t) = \frac{dy}{dt} = 2 \cos\left(\frac{2\pi}{5}t - \frac{\pi}{4}x\right) \cdot \frac{2\pi}{5}$$

$x = 4\text{ m}$ eta $t = 8\text{ s}$ izanik

$$v(4, 8) = 2 \cos\left(\frac{2\pi}{5}8 - \frac{\pi}{4}4\right) \cdot \frac{2\pi}{5}$$

$$v = 2,03\text{ m} \cdot \text{s}^{-1}$$

c) Puntu horren azelerazioa kalkulatzeko, abiadura denborarekiko deribatuko dugu

$$a(x, t) = \frac{dv}{dt} = -2 \frac{2\pi}{5} \sin\left(\frac{2\pi}{5}t - \frac{\pi}{4}x\right) \cdot \frac{2\pi}{5}$$

$x = 4\text{ m}$ eta $t = 8\text{ s}$ izanik

$$a(4, 8) = -2 \left(\frac{2\pi}{5}\right)^2 \sin\left(\frac{2\pi}{5}8 - \frac{\pi}{4}4\right)$$

$$a = -1,86\text{ m} \cdot \text{s}^{-2}$$

ZUZENTZEKO ETA KALIFIKATZEKO IRIZPIDEAK CRITERIOS DE CORRECCIÓN Y CALIFICACIÓN

P2.-

- a) Eremu elektrikoa kontserbakorra da; beraz, energia mekanikoa konstantea da,

$$E_M = kte = E_M^i = E_M^f.$$

- i. Eremu elektrikoan sartzean, ez du energia potentzialik.

$$E_M^i = E_K^i = \frac{1}{2} m_e v_e^2$$

- ii. Geldiunean, ez du energia zinetikorik.

$E_M^f = E_p^f = qEx$, hots, eremu elektrikoak egindako lana hau da: qE indarra bider x distantzia.

Hasierako (E_M^i) eta amaierako (E_M^f) energiak berdinduz:

$$\frac{1}{2} m_e v_e^2 = qEx \Rightarrow x = \frac{m_e v_e^2}{2qE} = 0,0284 \text{ m}$$

- b) Elektroiak une oro izango duen energia energia mekanikoa da:

$$E_M = E_K^i = \frac{1}{2} m_e v_e^2 = 1,82 \cdot 10^{-18} \text{ J}$$

- c) Positroia bada, eremu elektrikoak ez du geldiaraziko; aitzitik, azeleratu egingo du. Gigidura uniformeki azeleratua da.

$$|F| = m \cdot |a|$$

$$|F| = q \cdot E$$

$$a = \frac{Eq}{m}$$

$$v = v_0 + at = v_0 + \frac{Eq}{m} t = 4,109 \cdot 10^6 \text{ m/s}$$

ZUZENTZEKO ETA KALIFIKATZEKO IRIZPIDEAK
CRITERIOS DE CORRECCIÓN Y CALIFICACIÓN

B AUKERA

P1.-

- a) Artizarreko (Venuseko) gainazalean, grabitatearen azelerazioa g_V da.

$g_V = \frac{GM_V}{R_V^2}$, non M_V eta R_V Artizarren masa eta erradioa diren. Beraz, planetaren diametroa, d , honako hau da:

$$d = 2R_V = 2 \sqrt{\frac{GM_V}{g_V}} = 12,1 \cdot 10^6 m = 12,1 \cdot 10^3 km$$

- b) Jotzen da Artizarra orbita zirkularrean higitzen dela Eguzkiaren inguruan. Eguzkiaren masa M_E da, eta orbitaren erradioa R_{orb} .

Artizarren erreferentzia-sisteman $\vec{F}_{zentripetua} + \vec{F}_{zentrifugoa} = \vec{0}$

$$\frac{-GM_E M_V}{R_{orb}^2} + M_V a_{n,orb} = 0$$

$$\frac{GM_E M_V}{R_{orb}^2} = M_V a_{n,orb} = M_V \frac{v_{orb}^2}{R_{orb}} \Rightarrow v_{orb} \left(\frac{GM_E}{R_{orb}} \right)^{\frac{1}{2}} = 3,51 \cdot 10^4 m/s$$

- c) Bi eratan:

- i. Aurreko erantzunetik: abiadura da bira osoaren distantzia zati distantzia hori egiteko behar duen t denbora. Beraz:

$$v_{orb} = \frac{2\pi R_{orb}}{t} \Rightarrow t = \frac{2\pi R_{orb}}{v_{orb}} = 1,933 \cdot 10^7 s \approx 3,22 \cdot 10^5 min \approx 5,37 \cdot 10^3 ordu$$

$$\approx 223,76 egun$$

- ii. Kepler-en 3. legea erabiliz: abiadura areolarra konstantea da.

$$\frac{T_{orb}^2}{R_{orb}^3} = C = \frac{4\pi^2}{GM_E} \Rightarrow T_{orb} = 2\pi \left(\frac{R_{orb}^3}{GM_E} \right)^{\frac{1}{2}} = 223,76 egun$$

P2.-

- a) Igorritako fotoien energia zinetikoa:

$$E = hf - W = h \frac{c}{\lambda} - W$$

non f igorritako uhinaren maiztasuna den eta W , berriz, erauzte-lana.

$$E = \frac{6,6 \cdot 10^{-34} \cdot 3 \cdot 10^8}{2 \cdot 10^{-7}} - 4,2 \cdot 1,6 \cdot 10^{-19} = 3,18 \cdot 10^{-19} J$$

- b) $W = hf_0 = h \frac{c}{\lambda_0} \Rightarrow \lambda_0 = \frac{hc}{W} = 2,946 \cdot 10^{-7} m$

- c) $E' = 2 \cdot E = 6,36 \cdot 10^{-19} = hf' - W \Rightarrow f' = 1,98 \cdot 10^{15} s^{-1}$

$$\frac{\lambda'}{\lambda} = 0,75 \Rightarrow \lambda' = 0,75\lambda$$